

MINUTA

DEZBATERII PUBLICE DIN DATA DE 14.06.2023 CU TEMA

proiectul de Ordin al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate pentru modificarea și completarea Normelor tehnice de realizare a programelor naționale de sănătate curative pentru anii 2022 și 2023, aprobate prin Ordinul președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 180/2022 - Subprogramul național de servicii conexe acordate persoanelor diagnosticate cu tulburări din spectrul autist

I. PARTICIPAREA LA DEZBATERE

În baza prevederilor *Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică*, republicată, cu completările ulterioare, privind organizarea unei dezbateri publice, Casa Națională de Asigurări de Sănătate a publicat în data de 07.06.2023 anunțul pe pagina web – Secțiunea „Transparență decizională 2023”,

având ca temă *proiectul de Ordin al președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate pentru modificarea și completarea Normelor tehnice de realizare a programelor naționale de sănătate curative pentru anii 2022 și 2023, aprobate prin Ordinul președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 180/2022 - Subprogramul național de servicii conexe acordate persoanelor diagnosticate cu tulburări din spectrul autist*.

Casa Națională de Asigurări de Sănătate a organizat dezbaterrea publică online, pe platforma zoom.

În temeiul dispozițiilor art. 7 alin. (10) lit. d) din *Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată*, în termen de 10 zile calendaristice de la încheierea dezbaterii publice se asigură accesul public, pe site-ul și la sediul autorității publice responsabile, la minuta dezbaterii publice, (...).

Potrivit art. 3 lit. g) din actul normativ menționat, minuta reprezintă documentul scris în care se consemnează în rezumat punctele de vedere exprimate de participanți la o ședință publică sau la o dezbaterie publică.

La dezbaterrea publică, din partea Casei Naționale de Asigurări de Sănătate au participat:

- **Doamna Adela COJAN, Președinte;**
- **Domnul Călin Gheorghe FECHETE, Director General;**
- **Doamna Dr. Mihaela ION, Director General Adjunct, Medic șef;**
- **Doamna Dr. Elisabeth Iuliana BRUMĂ, Director General Adjunct, Direcția Generală Relații Contractuale;**
- **Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative;**
- **Doamna Mihaela IOSIF, Consilier Juridic, Direcția Programe Curative;**
- **Doamna Laura Malinetescu, Consilier Juridic, Direcția Juridic și Contencios Administrativ.**

La dezbaterrea publică, din partea Ministerului Sănătății au participat:

- **Doamna Dr. Ioana POPINCEANU, Director, Direcția Programe de Sănătate,**
- **Doamna Florina RAD, Președinte, Comisia de Specialitate a Ministerului Sănătății.**

II. ASPECTE DISCUTATE

În deschidere, **doamna Dr. Mihaela ION, Director General Adjunct, Medic șef:**

Bună ziua!

Cu permisiunea dumneavoastră, am să prezint reprezentanții CNAS care participă la dezbaterile publice: doamna Președinte Conf.Univ.Dr.Adela Cojan, domnul Director General, Ec. Gheorghe Fechete, din partea Direcției Programe Curative doamna Director Dr. Roxana Radu și doamna Consilier Juridic Mihaela Iosif, din partea Direcției Generale Juridic Contencios Administrativ doamna Consilier Juridic Laura Malinetescu și din partea Direcției Generale Relații Contractuale, doamna Director General Adjunct Dr. Elisabeth Brumă și Mihaela Ion, Medic Șef. Secretariatul pentru această dezbateră este asigurat de colegii noștri de la Direcția Programe Naționale de Sănătate Curative.

Vreau să vă aduc la cunoștință că această dezbateră va fi înregistrată și în termenul legal vom posta pe site-ul CNAS o minută aferentă acestei dezbateri.

Începem dezbaterile publice având ca subiect proiectul de Ordin privind aprobarea Normelor tehnice ale programelor naționale de sănătate curative. Acest proiect a fost pus în transparență în data de 9/12/2022. A fost transmisă către CNAS o solicitare pentru inițierea și desfășurarea unei dezbateri publice pe acest proiect de act normativ. Vă mulțumim pentru solicitare și pentru participare. Din partea asociațiilor de pacienți am primit un material pe care l-am analizat. Vă comunicăm faptul că s-a inserat în cuprinsul ordinului durata ședinței de psihoterapie de 50 de minute în acord cu ceea ce s-a reglementat în normele metodologice de aplicare a Contractului-cadru valabile începând cu 1 iulie 2023, dar și cum s-a discutat și agreat în întâlnirile grupului tehnic de lucru organizate la sediul Guvernului de către doamna Mădălina Turza - consilier al primului ministru. Precizez faptul că, tariful care a fost inserat în proiectul de act normativ la data postării în transparență a fost de 75 lei, raportat la vechile reglementări prevăzute în normele metodologice de aplicare a Contractului-cadru, dar în acest moment, ne armonizăm cu prevederile din normele metodologice de aplicare a Contractului-cadru valabile cu data de 1 iulie 2023, astfel încât pentru o ședință de psihoterapie cu durata de 50 de minute vom avea un tarif de 135 lei. Am precizat aceste aspecte de la început pentru a răspunde întrebărilor adresate în adresa transmisă către CNAS, iar în situația în care mai doriți să dezbaterem aceste două subiecte, deci durata și tariful, vă ascultăm.

Doamna Conf. Univ. Dr. Adela COJAN, Președinte CNAS:

Vă mulțumim că v-ați înscris la dezbateră. Rog colegile să dea cuvântul persoanelor înscrise în ordinea cronologică. Mulțumesc.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Bună dimineața. Prima persoană înscrisă este doamna Daniela Bololoi, președintele Asociației Helpautism și președinte Rețeaua RO TSA.

Doamna Daniela BOLOLOI, Președinte Asociația Helpautism și Președinte Rețeaua RO TSA:

Bună dimineața. Vă mulțumim foarte mult că ați analizat materialul pe care l-am trimis din partea asociațiilor de pacienți și că două dintre puncte sunt deja rezolvate, adică le considerăm ca și rezolvate, ar mai rămâne cel de-al treilea punct.

Doamna director Mihaela Ion a fost și prezentă la întâlnirile grupului de lucru din 2021 organizate la sediul Guvernului, în care noi menționăm importanța decontării pe lângă cele două ore de intervenție, de posibilitatea decontării activității de coordonare, adică o dată pe lună, părinții împreună cu pacienții și împreună cu întreaga echipă de intervenție, pentru că în conformitate cu prevederile Legii autismului, intervenția este specializată, integrată și avem nevoie de mai mulți specialiști pentru a putea interveni corect și pe o durată lungă de timp în ceea ce privește recuperarea persoanelor diagnosticate cu tulburării din spectrul autist, ori acest aspect nu a fost prins în subprogram și am dori dacă se poate să luați în calcul și acest aspect care se întâmplă și este esențial. Practic, o dată pe lună, există o întâlnire între coordonatorul care stabilește Planul de intervenție, alături de echipă, de toți membrii echipei și de părinți, este acel moment în care se verifică nivelul de recuperare și felul în care programele care au fost stabilite dau rezultate, se adaptează aceste programe, iar asta se întâmplă în afara orelor de intervenție. Adică este vorba de o întâlnire de două ore în care întreaga echipă participă, deci două ore ar fi coordonatorul și câte două ore pentru fiecare membru al echipei. Desigur sunt și situații, știți că discutaserăm acolo, unde vorbim doar de un specialist care poate să lucreze cu pacientul, pentru că nu avem disponibilitatea de echipe multidisciplinare, în special în localitățile îndepărtate sau în localitățile din orașe mai mici, însă acolo unde există și unde medicul de specialitate recomandă, conform art. 3 din Legea autismului, medicul specialist este cel care face recomandarea tuturor membrilor din echipa multidisciplinară, membrilor de servicii, prestatorilor de servicii conexe și acolo unde se recomandă și unde medicul lucrează alături de coordonator în intervenția pacientului, am dori ca și acest serviciu să fie luat în calcul și să se poată deconta în același condiții. Deci nu alt tip de condiții, adică alt tip de tarif, dar în același condiții.

Acesta este aspectul pe care l-aș dori în plus și aș mai dori o confirmare, referitoare la serviciile de consiliere parentală în cazul pacienților diagnosticați cu tulburări din spectrul autist, da, acestea au rămas și este în regulă, consilierea parentală, nefiind prinsă în subprogram, dar care am considerat că este extrem de important să rămână și va rămâne pe Contractul-cadru, iar decontarea să fie în continuare prin intermediul medicului de specialitate.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Consilierea parentală rămâne pe Contractul-cadru pe pachetul de servicii.

Doamna Daniela BOLOLOI, Președinte Asociația Helpautism și Președinte Rețeaua RO TSA:

Perfect, da. Am citit, dar voiam să mi se și confirme ca să fie în regulă. Atât. Eu altceva nu am momentan de spus, vă mulțumesc tare mult.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Vă mulțumim foarte mult și noi. Următoarea persoană închisă la cuvânt este doamna Roxana Maier, Colegiul Psihologilor din Romania.

Doamna Roxana MAIER, Colegiul Psihologilor din Romania:

Bună ziua și mulțumim pentru invitație. Intervenția mea este legată de minute/puncte/ tarif. Dacă mai putem puncta încă o dată, nu știu cum s-a luat această decizie, cumva sunt 50 de minute/135 lei, calculul este 2,7 lei/minut. Cumva noi am solicitat paritate un minut, sau cum să zic, că 30 de minute/ 30 de puncte sau 50 de minute/ 50 de puncte, cum anume a rămas, în acest fel?

Doamna Dr. Elisabeth BRUMĂ, Director General Adjunct, Direcției Generale Relații Contractuale:

Tariful este per ședință, iar la consultările pentru Normele metodologice de aplicare a Contractului - cadru au fost aceleași solicitări. S-a stabilit o durată minimă, deci durata minimă prevăzută în norme este de 50 de minute, iar tariful, contravaloarea a 30 de puncte la o valoare de 4,5 lei/pct, da, este per ședință. Dacă pacientul are nevoie de mai mult de 50 de minute, să zicem o oră, nu se întrerupe ședința. Tariful este per serviciu, noi nu plătim timp, plătim servicii.

Doamna Roxana MAIER, Colegiul Psihologilor din Romania:

Inițial era 30 de minute/30 de puncte și era și propunerea noastră aceasta, sau 50 de minute/50 de puncte. A fost transmisă solicitarea aceasta.

Doamna Dr. Elisabeth BRUMĂ, Director General Adjunct, Direcției Generale Relații Contractuale:

Cum spuneam și în lege și în actul normativ primar, din fond se plătesc servicii, indiferent că e vorba de programe sau de Contract-cadru, noi nu plătim timp, noi plătim servicii.

Doamna Roxana MAIER, Colegiul Psihologilor din Romania:

Ok, în regulă, mulțumesc. Asta era intervenția mea legată de timp pentru că nu era precizat și acum aș fi dorit clarificarea aceasta legată de intervalul de timp, deci va rămâne per ședință și ședință e 50 de minute și 135 lei va fi ședința. Bine, mulțumesc foarte mult.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Mulțumim doamna Maier. Urmează la cuvânt doamna Gabriela Dumitriu, Președinta Comisiei de Psihologie Clinică și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania.

Doamna Gabriela DUMITRIU, Președinte, Comisia de Psihologie Clinică și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania:

Bună dimineța. Vă mulțumesc și ideea mea era în susținerea a ceea ce a precizat colega mea Roxana Maier, am înțeles explicația dumneavoastră, acum ce aș vrea eu, ar fi să găsim o modalitate să încheiem un Protocol de colaborare între Colegiul Psihologilor și CNAS, astfel încât să putem avea genul acesta de discuții pe parcursul anului, noi am trimis, încă din decembrie, niște propuneri unde spuneam că ne dorim să păstrăm aceste echilibru anterior, fiind 30 de minute/30 de puncte și acum 50 de minute/50 de puncte, înțeleg că acest lucru nu mai este posibil acum, dar cum am putea găsi o modalitate să colaborăm, în așa fel încât pe parcursul anului să avem discuții despre modul în care se derulează programul, despre ce probleme întâmpinăm, despre ce urmează să se întâmple cu Contractul-cadru și Colegiul să poată, din timp, să intervină și să vină în sprijinul acestor proiecte, a acestui proiect al Contractului-cadru și să discutăm și despre nevoi. Există această posibilitate?

Doamna Dr. Mihaela ION, Director General Adjunct, Medic Șef:

Da, există posibilitatea. Există deschidere din partea Casei Naționale pentru dialog, astfel încât dvs. aveți oricând posibilitatea să aduceți în discuție tot ceea ce apreciați necesar pentru îmbunătățirea derulării subprogramului. Dumneavoastră însă acum vorbiți de Contractul-cadru și aici este doamna Director General Adjunct care poate să aibă o intervenție în acest sens. Eu vă vorbesc despre subprogram. Acesta va avea un coordonator național, cu atribuții clare, în sensul participării la analiza subprogramului ce se va realiza împreună cu direcția de specialitate din CNAS la finele fiecărui an și ori de câte ori este nevoie, respectiv va analiza modalitatea de derulare a subprogramului, prin casele de asigurări de sănătate. Deci, în permanență, casele, prin departamentele

de specialitate monitorizează derularea subprogramului, iar coordonatorul național la sfârșitul unui an, când avem indicatorii raportați și validați, realizează împreună cu reprezentatii CNAS analiza subprogramului, cum s-a derulat, ce dificultăți au întâmpinat. Anual se realizează întâlniri online între CNAS și casele de asigurări de sănătate la care poate participa coordonatorul de program. Doamna Președinte își exprimă deschiderea ca ori de câte ori dumneavoastră aveți o problemă, sesizată în timpul derulării subprogramului, puteți să o aduceți la cunoștința CNAS.

Doamna Dr. Elisabeth BRUMĂ, Director General Adjunct, Direcției Generale Relații Contractuale:

Pe Contractul-cadru organizațiile care participă la consultări și negocieri sunt strict reglementate de art. 229 alin.2 pe Contractul-cadru, alin.4 pe partea de Norme. După cum știți, la consultări a fost invitat Colegiul Psihologilor, la care a participat Domnul Președinte al Colegiului Psihologilor, doamna Ermina Sorocianu, care au expus în parte aceeași problemă ridicată, legată de timp și de tarif.

Acum pe partea de consiliere psihologică, apropo de ce spunea mai devreme doamna Bololoi, avem psihoterapie pentru copiii adulți, avem și evaluare psihologică clinică, psihodiagnostic și consiliere psihologică clinică pentru copiii adulți. De asemenea, ne-am gândit la faptul că partea de psihoterapie practic va merge pentru TSA pe program, însă după cum ați văzut, am lăsat acolo un serviciu special și pentru partea de consiliere a copilului împreună cu familia, gândindu-ne tocmai la acest aspect. Nu este specificat pentru TSA pentru că nu numai acești copii au nevoie, pot exista copii și cu alte probleme, nu numai TSA, pentru care să fie nevoie de consilierea împreună, a copiilor și părinților. Deci există acest serviciu în Norme tocmai din această cauză și nu l-am specificat strict pentru această afecțiune.

Doamna Gabriela DUMITRIU, Președinte, Comisia de Psihologie Clinică și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania:

În regulă, deci să înțeleg că nu este necesar acest Protocol, că putem oricând să ne adresăm CNAS și că în general, ori de câte ori suntem invitați.

Doamna Dr. Mihaela ION, Director General Adjunct, Medic Șef:

Da, categoric. De asemenea, doresc să fac o precizare referitor la faptul că în luna decembrie 2022 a fost transmisă CNAS o adresa de la Colegiul Psihologilor din România, în care se solicită ca durata ședinței de psihoterapie să fie de 50 de minute, iar tariful să fie de 120 lei/ședință. Actele normative ale acestei instituții trebuie să fie armonizate, corelate și prin urmare avem stabilită o durată de 50 min/ședință și un tarif aferent de 135 lei/ședință.

Doamna Gabriela DUMITRIU, Președinte, Comisia de Psihologie Clinică și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania:

Mulțumesc.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Urmează doamna Nicoleta Lupoiaie, Președintele Asociației de Sprijin Părinți și Copii cu Autism Galați.

Doamna Nicoleta LUPOAIE, Președinte, Asociația de Sprijin Părinți și Copii cu Autism Galați:

Bună ziua tuturor. În primul rând vreau să vă spun că mă bucur tare mult că cele mai importante puncte 1 și 2, respectiv timpul ședinței și costul au fost bifate. Vă mulțumesc tare mult în numele părinților și copiilor cu autism.

Subscriu în același timp la cele spuse anterior, dorim să putem să facem maximum posibil pentru recuperarea copiilor cu autism, este foarte important acest aspect legat de coordonare, de supervizare, de acele ore venite suplimentar, acordate de coordonator.

Nu o să vă mai rețin foarte mult, ce aș mai vrea să transmit, în calitate de mamă de copil cu autism și de președinte de ONG care activează de 12 ani în Galați, am pornit din piatră seacă, de la niște cartoane decupate, cam asta se întâmpla în Galați acum 12 ani, și chiar și așa, după atâția ani, chiar dacă s-au făcut foarte mulți pași înainte, în continuare există foarte mulți copii ajunși la vârsta adolescenței, da, care au nevoie pe termen lung sau pe toată viața, de aceste terapii, iar decontarea este esențială.

Gândiți-vă că noi vedem lupta cu autismul exact ca un munte de urcat, nu știi niciodată când ajungem sau cât este de înalt, iar decontarea aceasta ar fi ca un, nu știu cum să vă spun, ca un telescaun, până la jumătatea drumului măcar, așa că îmi doresc ca toți copiii din România să aibă cât mai repede acces la aceste terapii decontate.

Cam atât am vrut să transmit. Mulțumim încă o dată tuturor celor care au pus umărul în tot acești ani și sper să vedem decontările acestea cât mai repede, pentru cât mai mulți copii. Mulțumesc tare mult.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Vă mulțumim și noi. Urmează la cuvânt doamna Luciana Haloiu, analist comportamental și membru fondator al institutului ABA România, Coordonator Centru Învățăm Autismul. Vă rugăm.

Luciana HALOIU, analist comportamental și membru fondator al institutului ABA România, Coordonator Centru Învățăm Autismul:

Bună ziua. Mulțumesc încă o dată pentru prilej, lucrez ca analist comportamental acreditat și recunoscut, din păcate până acum doar de un bord internațional, lucrez cu copii și cu adolescenți, precum și cu tineri cu tulburare de dezvoltare de aproape 16 ani și sunt parte integrată din echipa multidisciplinară, iar rolul meu ca analist comportamental este acela de a face evaluările inițiale, care trebuie să punctez, nu sunt evaluări de diagnosticare, sunt evaluări de stadialitate, adică în evaluarea inițială noi stabilim care este repertoriul curent de dezvoltare al beneficiarului sau al pacientului. De asemenea, eu sunt cea care scriu Planul de intervenție individualizat și care ajut echipa și părinții să implementeze Planul în desfășurare. Rolul meu continuă prin evaluările ulterioare evaluării inițiale, în urma cărora se fac modificări pe Planul de intervenție.

Prin urmare, evident că ipostaza mea e una ingrată, aceea de a spune despre cât de important e rolul unui analist comportamental în echipă, dar azi o să o fac lipsită de modestie și o să vă spun că este esențial să fie decontat un om care are rolul analistului comportamental în echipa multidisciplinară, pentru că practic acolo unde el există, Planul de intervenție este realizat de el, colega mea Daniela a punctat că din păcate nu în toate echipele este integrat și analistul comportamental. Dorința mea este ca acolo unde există un coordonator el să fie decontat. Vă mulțumesc.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Vă mulțumim și noi. Urmează doamna Sanda Gligu, Președinte Asociația Română de Terapii în Autism și ADHD. Vă ascultăm doamna Gligu.

Doamna Sanda GLIGU, Președinte, Asociația Română de Terapii în Autism și ADHD

Bună dimineața tuturor. Și eu sunt aici în dublă calitate, cea de Președinte al asociației așa cum am spus, de psiholog clinician și educațional, precum și Coordonator al programelor de recuperare a copiilor din cele trei centre de recuperare pe care ARTAADHD le are în București și a celor două centre de resurse educaționale specifice, pe care ARTAADHD le are în București și Pantelimon, în interiorul unor școli de masă, singurele din România, cu ajutorul cărora facem o integrare școlară reală a copiilor cu tulburări psihologice, de la cele mai simple până la cele mai grave.

Observațiile noastre vizavi de Norme, sunt, așa cum a spus și Daniela, cele legate de managerul de caz, care este o practică deja în centrele de recuperare, nu se poate așa cum nu se poate într-o unitate spitalicească fără un manager medical, așa nu putem și noi fără un coordonator, sau coordonator biopsihosocial cum îi spunem noi, pentru că vorbim despre o abordare holistică a terapiilor copiilor și persoanelor cu TSA, iar în acest sens, doresc să punctez cine sunt profesioniștii care pot fi manageri de caz, pentru că acest lucru trebuie stabilit, din punctul nostru de vedere, coordonatorul este obligatoriu să fie un psiholog, nu se poate face altfel, tot respectul pentru colegile mele care sunt și analiști comportamentali, dar evaluarea psihologică este o evaluare complexă și ea asta face evaluarea complexă, multidisciplinară, analizează fiecare palier de dezvoltare al copilului și nivelul unde se află, concret, după care, tot psihologul, îl transpune într-un Plan de intervenție individualizată, corelând ceea ce este disfuncțional în acel moment, cu ceea ce urmează să se lucreze pentru a se duce acolo unde ar trebui, sau cât am putea să atingem noi din maximum potențialului copilului.

Din punctul de vedere al persoanei care va face această coordonare, eu asta recomand, să fie obligatoriu un psiholog, nu am nici o problemă ca în echipa multidisciplinară să fie și un analist comportamental, alături de alți specialiști, foarte frumos, avem nevoie de toate specializările, fiecare aduce un plusvaloare în ceea ce înseamnă calitatea vieții copiilor, persoanelor cu autism.

Un alt aspect pe care vreau să îl stabilim, nu știu, pentru că nu am făcut parte din Planul Național pe Autism, dacă în echipa multidisciplinară este introdus și pedagogul de recuperare. Eu pot să vă spun, colaborez cu foarte multe asociații din țară și în multe locuri nu avem psiholog, noi suntem cei care îi coordonăm o dată pe lună, mergem acolo prin specialiștii noștri și facem coordonare, iar echipele sunt formate în principal de pedagog de recuperare. Trebuie de avut în vedere acest lucru pentru că nu vorbim în România doar de orașe unde găsim psihologi, psihopedagogi și alți analiști comportamentali, ci avem zone în România, pentru că autismul nu ține cont de zona rurală sau urbană și de calitatea socială a localității respective, avem zone unde nu avem psiholog, avem zone unde nu avem specialiști, și atunci avem în acest moment acest pedagog de recuperare, este recunoscut de Ministerul Muncii de foarte mulți ani, este folosit de foarte mulți ani pe piața recuperării psihosociale și atunci aș dori ca acest specialist să fie inclus pe lista decontării serviciilor.

Mai aveam așa, trimisesem observație așa cum au trimis și colegile noastre, vizavi de durata ședinței, dar acest lucru, vă mulțumim că s-a lămurit, ca și valoarea serviciilor, pe care tocmai le-ați punctat de mai multe ori că au fost rezolvate anterior. Mulțumesc tare mult, acestea au fost observațiile mele.

Doamna Dr. Roxana Ioana RADU, Director, Direcția Programe Curative:

Vă mulțumim foarte mult. S-a încheiat lista înscrișilor la cuvânt. Doamna Conf.Univ.Dr. Florina Rad dacă dorește din partea Comisiei de specialitate a Ministerului Sănătății să puncteze ceva. Vă ascultăm.

Doamna Conf.Univ.Dr. Florina RAD, Președinte, Comisia de Specialitate a Ministerului Sănătății

Da, mulțumesc mult pentru invitație și trebuie să vă felicit pentru că e o premieră pentru medicina din România acest subprogram și eu am pornit de multă vreme munca cu copilul cu tulburare de spectru și ar fi excepțional să putem să facem toate lucrurile acestea. Mă bucur că s-a ajuns la un consens, pentru că e mai bine să începem și să ajustăm pe parcurs ceea ce nu funcționează și cu siguranță că vor exista diverse probleme pe care le vom sesiza și dumneavoastră le veți aduce la cunoștință, dar important este să începem și trebuie să spun că la nivel internațional decontarea serviciilor pentru tulburări de spectru autist nu există într-o măsură așa de generoasă, cum s-a gândit prin acest program.

La nivelul Ministerului după cum bine știți, s-a constituit o Comisie multidisciplinară care conține atât medici psihiatri, cât și psihologi clinicieni care colaborează cu Casa Națională de Asigurări de câte ori suntem solicitați, răspunzând în limita competențelor noastre.

E adevărat, sunt de acord cu opinia antevorbitorilor mei vizavi de importanța echipei multidisciplinare, dar în această echipă multidisciplinară practic, noi trebuie să avem o colaborare și o continuitate permanentă între medic, psiholog clinician, psihoterapeut. Se vizează în program și persoanele adulte cu tulburarea de spectru, pentru că știm cât de dificil este să primească servicii. Acum, vizavi de rolul coordonatorului, care de asemenea, este extrem, extrem de important, noi trebuie să ținem cont de particularitățile individuale ale țării noastre și de discontinuitatea aceasta în formare, și poate pe parcurs, pe măsură ce vor exista mai mulți analiști comportamentali, se va definitiva formarea analiștilor comportamentali, poate că vor exista din ce în ce mai mulți și în zonele limitrofe Bucureștiului, pentru că în București există multe centre cu echipă multidisciplinară, în alte județe există un singur specialist, psiholog care asigură aceste servicii, deci cumva trebuie să răspundă acest program și acelor situații. Mulțumesc frumos.

O întrebare venită cumva și din partea asociațiilor este, dacă preconizăm că de la 1 iulie, când se va semna noul Contract-cadru, vom începe și subprogramul ?

Doamna Dr. Mihaela ION, Director General Adjunct, Medic Șef:

Mulțumim frumos doamna Conferențiar, mulțumim și pentru sprijin, fără un efort conjugat din partea tuturor actorilor implicați nu am fi reușit să creionăm acest subprogram. Vrem să ajutăm toți pacienții cu această afecțiune, vreau să vă spun că totul este perfectibil, vom demara acest subprogram și pe măsură ce câștigăm experiență, deci de ambele părți, și partea instituțională și dumneavoastră ca practicieni, noi vom încerca să îmbunătățim, astfel încât să venim în sprijinul pacienților noștri. Deci pornim la drum și noi vă mulțumim pentru toți sprijinul pe care ni l-ați acordat.

Referitor la data începerii, ceea ce este prevăzut în Contractul-cadru va intra în vigoare începând cu data de 1 iulie, respectiv cu tarifele revizuite, iar în ceea ce privește programul, după dezbaterile publice, în termenul legal vom face minuta, o vom posta în transparență pe site-ul Casei Naționale, vom retrage de pe site proiectul de ordin și vom include elementele pe care le putem prelua în acest moment, după care va fi transmis pe circuitul semnăturilor, deci sperăm undeva în cursul lunii iulie să obținem și avizul conform al Ministerului Sănătății. Este nevoie de timp ca și Ministerul Sănătății să-l lectureze, după care dacă ne comunică avizul conform, proiectul de ordin avizat de MS se va publica în Monitorul Oficial, urmând ca noi să demarăm acest subprogram, pentru care va exista o sesiune de contractare distinctă de sesiunea de contractare care se face acum în luna iunie pentru celelalte servicii. În momentul în care se publică în Monitorul Oficial, noi vom informa casele de

asigurări de sănătate. Există sume alocate în bugetul programelor de sănătate curative cu această destinație. Vă mulțumim tuturor, Ministerului Sănătății, Colegiului Psihologilor, Asociațiilor de pacienți, specialiștilor care și-au dat concursul pentru elaborarea acestui subprogram.

Doamna Adela COJAN, Președinte CNAS:

Și eu vreau să mulțumesc în primul rând colegelor mele de la Casa Națională, pentru că iată în sfârșit după aproape 1 an de la publicarea reglementării primare reușim împreună să stabilim și Normele de aplicare și procedurile prin care va fi implementat acest subprogram.

Noi vrem să vă spunem așa, că la nivelul principalului fond finanțator al sănătății în România, recunoaștem tot mai mult rezultatele acestor studii internaționale multianuale care au fost făcute de Organizația Mondială a Sănătății în legătură cu determinismul acesta psihogenic al bolilor. Ați remarcat și dumneavoastră, am văzut din această dezbateră, inclusiv larga deschidere pentru dezvoltarea activităților conexe actului medical prin aceste servicii de consiliere psihologică, pe care într-adevăr fondul finanțator le leagă de serviciile medicale, pentru că așa este legea în România cu aceste activități conexe, însă, faptul că în ultima decadă s-au accelerat și s-au deteriorat tablourile de morbiditate în legătură cu sănătatea mintală în aproape toate țările din Europa și noi am răspuns acestei nevoi de sănătate, cu aceste modificări importante, despre care eu cred că pe măsură ce vor parcurge pașii de derulare, vom putea identifica împreună și acele elemente, sau imperfecțiuni care bineînțeles pot fi ameliorate cu timpul. Vă mulțumim și noi mult pentru colaborare și succes deplin în tot ceea ce faceți.

Doamna Daniela BOLOLOI, Președinte Asociația Helpautism și Președinte Rețeaua RO TSA:

Și eu vă mulțumesc personal tuturor. Dacă îmi permiteți, vă mulțumesc tare mult personal, demersurile organizațiilor au început acum mai bine de 10 ani când s-a înființat Legea autismului, mai exact sunt 13 ani, așa că pentru noi este un mare pas înainte și promitem să rămânem alături de Casa Națională de Asigurări, de medici, de Colegiul Psihologilor și împreună să aducem acest subprogram la forma cea mai potrivită pentru pacient și pentru familie, pentru că până la urmă pentru asta ne-am agitat atâția ani. Vă mulțumim încă o dată.

Doamna Roxana MAIER, Colegiul Psihologilor din Romania:

Mulțumim mult și noi din partea Colegiului pentru efort și pentru tot ce ați făcut pentru noi.

I. Tabel nominal cu persoanele înscrise la cuvânt la dezbateră publică din data de 14.06.2023

Nr. crt/în ordinea înscrierii	Numele și prenumele	Organizația din care fac parte
1.	Daniela Bololoi	Președinte Asociația Help Autism, Președinte Rețeaua RO TSA
2.	Roxana Maier	Colegiul Psihologilor din Romania
3.	Gabriela Dumitriu	Președinte, Comisia de Psihologie Clinica și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania
4.	Nicoleta Lupoae	Președinte APCA Galați (Asociația de Sprijin Părinți și Copii cu Autism Galați)
5.	Luciana Haloiu	Analist comportamental și membru fondator al Institutului Aba Romania - Coordonator Centru Învingem Autismul
6.	Sanda Gligu	Președinte Psiholog - Asociația Română de Terapii în Autism și ADHD
7.	Florina Rad	Conf.Univ.Dr., Președinte, Comisia de Specialitate a Ministerului Sănătății

II. Tabel nominal cu toate persoanele înscrise la dezbateră din data de 14.06.2023

Nr. crt/în ordinea înscrierii	Numele și prenumele	Organizația din care fac parte
1.	Alexandra Bunea - Mihai	Bondoc și Asociații
2.	Daniela Bololoi	Președinte Asociația Help Autism, Președinte Rețeaua RO TSA
3.	Roxana Maier	Colegiul Psihologilor din Romania
4.	Gabriela Dumitriu	Președinte, Comisia de Psihologie Clinica și Psihoterapie a Colegiului Psihologilor din Romania
5.	Nicoleta Lupoae	Președinte APCA Galați (Asociația de Sprijin Părinți și Copii cu Autism Galați)
6.	Luciana Haloiu	Analist comportamental și membru fondator al Institutului Aba Romania - Coordonator Centru Învingem Autismul
7.	Sanda Gligu	Președinte Psiholog - Asociația Română de Terapii în Autism și ADHD
8.	Florina Rad	Conf.Univ.Dr., Președinte, Comisia de Specialitate a Ministerului Sănătății
9.	Ioana Popinceanu	Director, Direcția Programe de Sănătate - Ministerului Sănătății